

Arbetsmarknadsförvaltningen
Tjänsteskrivelse till arbetsmarknadsnämnden

Datum:
2022-10-01

Diarienummer:
AMN-2022-00020

Handläggare:
Ulrika Grönqvist

Uppföljning vuxenutbildning oktober 2022

Förslag till beslut

Arbetsmarknadsnämnden beslutar

1. **att** lägga informationen till handlingarna.

Ärendet

Arbetsmarknadsnämnden beslutade 2021-12-20 om en regelbunden verksamhetsuppföljning avseende vuxenutbildningen. Förvaltningen ska rapportera månatligen under 2022.

I bilaga 1 presenteras redovisningspunkter utifrån ärendet.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse daterad 1 oktober 2022.

Bilaga 1 – Komvux som särskild utbildning

Arbetsmarknadsförvaltningen

Lena Winterbom
Förvaltningsdirektör

Bilaga 1. Komvux som särskild utbildning

Denna skrivelse syftar till att informera om den del av vuxenutbildningen som riktar sig till vuxna personer med intellektuell funktionsnedsättning eller förvärvad hjärnskada, komvux som särskild utbildning. Komvux som särskild utbildning, KSSU, finns i Uppsala kommun på Utbildnings- och jobbcenter Boländerna.

Regelverket

Övergripande mål med utbildningen anges i Skollagen och är desamma som för all kommunal vuxenutbildning:

- Vuxna ska stödjas och stimuleras i sitt lärande
- Vuxna ska ges möjlighet att utveckla sina kunskaper och sin kompetens för att stärka sin ställning i arbets- och samhällslivet samt att främja sin personliga utveckling.
- Vuxenutbildningen ska ge god grund för elevernas fortsatta utbildning och
- utgöra en bas för den nationella och regionala kompetensförsörjningen till arbetslivet.

Komvux som särskild utbildning finns på grundläggande och gymnasial nivå. Den grundläggande nivån motsvarar grundskolans särskilda utbildning och den gymnasiala nivån motsvarar gymnasieskolans särskilda utbildning inom nationella program. Elever i målgruppen för komvux som särskild utbildning har rätt att delta i särskild utbildning på grundläggande nivå, kommunen ska alltså erbjuda grundkurserna för elever inom målgruppen. Vi ska även sträva efter att erbjuda kurser på gymnasienivå som svarar mot efterfrågan och behov, om fler söker än vi har plats för ska de som har störst behov av utbildning prioriteras. Utbildning ska erbjudas över hela året.

Behöriga till utbildning inom KSSU är personer som är över 20 år och har en intellektuell funktionsnedsättning eller förvärvad hjärnskada. Komvux har inte några formella krav på utredning motsvarande den som ett mottagande i grundskolans särskilda utbildning kräver, men vi ska säkerställa att våra blivande elever på KSSU tillhör målgruppen. Det är kommunens ansvar att tillse att alla som har rätt till utbildning på grundläggande nivå inom KSSU får möjlighet att delta, vi ska alltså aktivt verka för att personer inom målgruppen får information om att vi finns och försöka motivera dem att utbilda sig hos oss.

Antalet elever i komvux som särskild utbildning har minskat kontinuerligt under de senaste 15 åren, under perioden 2007-2020 minskade det totala antalet elever på riksnivå i skolformen med 34%. Enligt Skolverkets analys beror denna minskning framför allt på förändrade behörighetsvillkor i den nya skollagen, som började tillämpas 2013. Personer med autism, men utan intellektuell funktionsnedsättning eller förvärvad hjärnskada, har inte längre behörighet att studera inom komvux som särskild utbildning. Vidare ställs idag större krav på kunskapsutveckling i studierna än i tidigare skrivningar. Sammantaget medför dessa förändringar att målgruppen för komvux som särskild utbildning krympt och fler elever avslutar sina studier när de inte uppvisar progression i studierna.

I Uppsala kan vi se motsvarande minskning i antal elever inom komvux som särskild utbildning, från som mest 107 personer till en stabilisering efter pandemins dipp på drygt 70 elever.

Studier på komvux som särskild utbildning berättigar inte till studiemedel från CSN. Elevernas möjligheter att finansiera sina studier begränsas därvid och de utgör redan en ekonomiskt utsatt grupp. Målgruppen kan ha ersättning eller en kombination av ersättningar från Försäkringskassan, kommunen eller SPSM, Specialpedagogiska skolmyndigheten. Flertalet personer i målgruppen har sin huvudsakliga sysselsättning i daglig verksamhet.

Den 1 juli 2020 upphörde särskild utbildning för vuxna som egen skolform och införlivades istället i komvux under benämningen komvux som särskild utbildning. Intentionen med omorganisationen var att ge elever i målgruppen för KSSU bättre förutsättningar att ta del av hela komvux utbud, till exempel kombinera studier på KSSU med studier på SFI, grundläggande nivå eller gymnasial nivå inom komvux.

Komvux som särskild utbildning på UJC Boländerna

Komvux som särskild utbildning, eller Lärvox som många kallar det, finns i Utbildnings- och jobbcenters lokaler i Boländerna. Här arbetar sex lärare och en studie- och yrkesvägledare, totalt fem tjänster heltid. Vi har även tillgång till studiehandledare för hjälp på modersmål och med ledsagning av elever som tar sig till vuxenutbildningen med färdtjänst.

För närvarande läser drygt 70 elever en eller flera kurser i olika ämnen och på olika nivå. Vi startar de kurser på grundläggande nivå som vi har sökande till, just nu har vi grupper i följande ämnen på grundnivå:

svenska,
svenska som andraspråk
engelska
matematik
biologi
historia

samt för elever som läser grundläggande nivå inom ämnesområden (motsvarande det som tidigare kallades inriktning träningsskola i grundsärskolan) för elever som inte kan tillgodogöra sig hela ämnen på grundnivå:

språk & kommunikation – svenska
språk & kommunikation – engelska
natur & miljö – matematik i vardagen.

Elever med intellektuell funktionsnedsättning som behöver läsa svenska för nybörjare, SFI, med anpassad studieplan gör det inom Lärvox organisation i en mindre grupp och med begränsat antal timmar per vecka.

Vi vill även erbjuda de kurser på gymnasial nivå som vi har sökande till. En begränsning är dels de lokaler vi har tillgång till och behovet av behöriga lärare, framför allt i yrkeskurser. Följande kurser på gymnasienivå har vi grupper i på UJC just nu:

Service och bemötande
Engelska
Svenska
Matematik
Bild
Trafikantkunskap

I samarbete med extern utbildare kan vi även erbjuda en kurs i yttre fastighetsskötsel som kräver tillgång till enklare maskiner såsom gräsklippare, häcksax och lövblås.

Antagning sköts av studie- och yrkesvägledaren på KSSU som kallar sökande elev till kartläggning och inskrivning i kurs på rätt nivå. Kartläggning av elevens kunskaper sker i samarbete med lärare.

I vårt informerande och uppsökande uppdrag till potentiella elever inom KSSUs personkrets riktar vi oss till handledare och samordnare inom daglig verksamhet, till Brukarrådet som organiserar personer som har ett LSS-beslut och bor på något av Uppsala kommuns gruppboenden eller arbetar inom daglig verksamhet, samt till gymnasiesärskolan. Vi har, med undantag för pandemi-åren, även regelbundet öppet hus i vår verksamhet på lärvux, då vi välkomnar gamla och nya elever att besöka oss och få information om vår verksamhet. Information om utbildningen och vilka kurser vi erbjuder finns också på kommunens och Utbildning- och jobbcenters websidor.

Vi har för närvarande två elever som kombinerar studier inom komvux som särskild utbildning med studier på grundläggande nivå på komvux. Eleverna har efter flera års studier inom KSSU vågat ta steget till att pröva vingarna på grundläggande matematik. Studierna är möjliga genom att dessa elever läser i anpassad studietakt samt med stöd och samarbete mellan lärare på KSSU och läraren på komvux. Flertalet elever i målgruppen för KSSU har en sysselsättning inom daglig verksamhet, vilken kan medge ledighet för studier en eller två dagar per vecka. Den gängse studietakten på komvux är 50%, det vill säga studier på halvtid, motsvarande 20 timmar per vecka. En anpassning i såväl studietakt som andra anpassningar efter elevernas behov är nödvändigt för att elevgruppen framgångsrikt ska kunna ta del av hela komvux utbildningsutbud.

Framåt

Från och med den 2 juli 2023 byter komvux som särskild utbildning namn igen, till Kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning. Utbildningens övergripande mål och målgrupp ändras inte, det är endast en semantisk justering av beteckningen som genomförs i hela särskolan.

Inom komvux som särskild utbildning på UJC har vi en önskan om att kunna erbjuda fler yrkeskurser, till exempel i samarbete med trädgårdsutbildningen och vårdutbildningen på skolan. Det är dock endast aktuellt om vi har en efterfrågan på sådan utbildning, vilket inte är fallet i nuläget. Om vi framöver får fler yngre elever som har slutfört ett nationellt program i gymnasieskola som särskild utbildning kan det innebära ett ökat intresse för kompetenshöjande utbildningar inom de yrkesområden som särgymnasiets nationella program riktar sig emot.

Vi ser också ett behov av anpassad utbildning för personer som inte tillhör KSSUs målgrupp, men har betydande inlärningssvårigheter som gör att de inte kan tillgodogöra sig utbildning i komvux intensiva tempo eller stora undervisningsgrupper. En anpassad komvux på grundläggande nivå och anpassad SFI, i mindre grupp, med flexibel studietakt och inspiration från den pedagogik som tillämpas inom komvux som särskild utbildning. I en sådan grupp skulle både personer med en mindre intellektuell funktionsnedsättning och personer med PTSD eller autism kunna läsa grundläggande ämnen.

Pandemin blottade stora svårigheter bland våra elever på KSSU att tillgodogöra sig utbildningen på distans med hjälp av olika digitala verktyg. Behovet av att stärka den digitala kompetensen hos elever med intellektuell funktionsnedsättning har

uppmärksammats även av Skolverket, vars kartläggning visar ett omfattande digitalt utanförskap i gruppen. Under hösten 2022 får eleverna på UJC KSSU tillgång till den digitala plattformen i MS 365 som övriga komvux på UJC använder, i samband med det satsar vi på att stärka den digitala kompetensen både hos lärare och elever.